

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 298/2024-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária CIMRÁK s.r.o., Štefánikova 7, Nitra, proti postupu Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/47/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/47/2012 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Nitra sa **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/47/2012 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Nitra je **p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie **5 000 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Nitra je **p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnenému zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom okresného súdu v konaní o odstránenie stavieb a vydanie zabranej nehnuteľnosti vedenom pod sp. zn. 8C/47/2012. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal

mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 298/2024-13 z 28. mája 2024 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a prehľadu úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva, že napadnuté konanie začalo na okresnom súde 21. septembra 2012 podaním žaloby sťažovateľom. Okresný súd uznesením zo 4. februára 2013 zamietol návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia, ktoré bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Nitre z 28. marca 2013. Spis bol vrátený okresnému súde 21. mája 2013. Po vstupe ďalšieho žalovaného a zmene petitu okresný súd nariadil termín prvého pojednávania na 30. október 2013, ktorý bol na žiadosť žalovaného zmenený na 15. január 2014 a následne odročený na neurčito, ďalší termín bol nariadený na 28. máj 2014, zmenený na žiadosť žalovanej na 11. jún 2014. Pojednávanie bolo následne odročené na 3. september 2014 z dôvodu mimosúdnych rokovaní, následne odročené na 8. október 2014, 19. november 2014 a po pribraní znalca na neurčito. Znalecký posudok bol vypracovaný 20. júna 2016. Termín pojednávania bol nariadený na 12. apríl 2017, ktorý bol na žiadosť žalovanej odročený na 3. máj 2017 a následne na 14. jún 2017. Termín bol zmenený na 26. júl 2017, následne na 4. október 2017 z dôvodu nezaslania vyžiadanej dokumentácie miestnym úradom. Okresný súd odročil pojednávanie na 30. október 2017 a na 6. december 2017. Termín bol zmenený na 7. január 2018, ktorý bol následne zrušený z dôvodu zmeny petitu a pripojenia spisu sp. zn. 7C/146/2017. Dňa 4. septembra 2018 bol okresnému súde doručený návrh na prerušenie konania. Dňa 25. októbra 2019 okresný súd vydal uznesenie o pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami žalovaného v 2. rade. Okresný súd uznesením z 29. januára 2020 prerušil konanie do právoplatného skončenia veci vedenej pod sp. zn. 7C/146/2017, pričom ďalší termín pojednávania nariadil na 15. jún 2023, no 7. júna 2023 mu bol doručený ďalší návrh žalovaných na prerušenie konania. Sťažovateľ sa 14. augusta 2023 obrátil so sťažnosťou na priedahy predsedovi okresného súdu, podpredsedníčka okresného súdu listom z 13. septembra 2023 konštatovala jej čiastočnú opodstatnenosť. Okresný súd nariadil termín pojednávania na 11. január 2024, ktorý bol na žiadosť žalovaných odročený na 26. február 2024 a následne pre práceneschopnosť sudkyne zrušený a nariadený nový termín na 30. máj 2024. Pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené kvôli vykonaniu ďalšieho dokazovania na 1. júl 2024.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovateľ namieta, že napadnuté konanie trvá od podania žaloby takmer dvanásť rokov bez činnosti okresného súdu smerujúcej k rýchlemu a spravodlivému rozhodnutiu vo veci. Ním uplatnený nárok na odstránenie neoprávnenej stavby nedosahuje právnu a faktickú náročnosť, ktorá by odôvodňovala dĺžku napadnutého konania. Na základe výsledkov znaleckého dokazovania pritom navrhoval vydanie aspoň čiastočného rozsudku, keďže očakával ďalšie zdĺhavé dokazovanie. Zároveň svojím konaním neprispel k dĺžke napadnutého konania na rozdiel od žalovanej strany, ktorej prístup (návrhy na prerušenie konania, návrhy na odročenie pojednávania) má negatívny dopad na rýchlosť a hospodárnosť konania. K priedahom podľa jeho

názoru dochádza najmä samotným postupom okresného súdu, čiastočne jeho nečinnosťou (viac než šesťmesačné obdobia medzi jednotlivými úkonmi), ale aj neefektívnym postupom (opakované odročovanie pojednávaní).

III.

Vyjadrenie okresného súdu

5. Podľa predsedu okresného súdu prebieha napadnuté konanie podľa možností sporových strán a súvisiacich konaní. Základnou okolnosťou trvania sporu je podľa neho to, že sa odvíja od iných konaní sporových strán. Zdôraznil, že konanie bolo v roku 2020 prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 7C/146/2017, pričom dovolacie konanie bolo ukončené až 26. marca 2024 a v roku 2023 bol podaný ďalší návrh na prerušenie konania. Poukázal na opakované zdravotné prekážky v účasti na pojednávaniach žalovanej v 1. rade, ktorá je právne zastúpená, no chce sa pojednávani zúčastňovať osobne. V konaní bolo nariadené znalecké dokazovanie. Všetky uvedené skutočnosti podľa predsedu okresného súdu svedčia o právnej i skutkovej zložitosti predmetnej veci. Trvá na tom, že okresný súd vo veci koná.

6. Zákonná sudkyňa sa vyjadrila najmä k okolnostiam prerušenia napadnutého konania, počas ktorého priebežne zisťovala stav konania vedeného pod sp. zn. 7C/146/2017, a k ďalšiemu návrhu žalovanej v 1. rade na prerušenie konania, ktoré však vyhodnotila ako nedôvodné. Odročenie posledného pojednávania odôvodnila potrebou doplnenia dokazovania. Obdobne ako predseda okresného súdu poukazuje na objektívne dôvody dlhšieho trvania napadnutého konania (odstraňovanie väd žaloby, zmena petitu, znalecké dokazovanie, úmrtie žalovaného v 2. rade, prerušenie konania, opakované ospravedlnenia a žiadosti o odročenie pojednávaní žalovanou v 1. rade).

7. Priebeh napadnutého konania, tak ako bol popísaný v priloženej chronológii úkonov vo veci, sa v podstatnom zhoduje s opisom napadnutého konania predloženým sťažovateľom v ústavnej sťažnosti (najmä s priloženou odpoveďou podpredsedníčky okresného súdu na sťažnosť na prieťahy v konaní), preto ústavný súd v rámci procesnej ekonomie nepovažoval za nevyhnutné zasielať vyjadrenie okresného súdu sťažovateľovi na vyjadrenie.

8. Ústavný súd zároveň upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženej chronológie úkonov je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je založená na tvrdení o nečinnosti a neefektívnom postupe okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osôb domáhajúcich sa rozhodnutia neodstraňuje.

K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

11. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty účastníka konania. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 250/2020) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria považuje aj povahu prerokúvanej veci.

13. V okolnostiach prejednávanej veci ústavný súd prihliadol na prerušenie napadnutého konania. Uznesenie o prerušení konania do právoplatného skončenia veci vedenej pod sp. zn. 7C/146/2017 nadobudlo právoplatnosť 19. februára 2020. Sťažovateľ oznámil právoplatné skončenie konania vedeného pod sp. zn. 7C/146/2017 a požiadal o pokračovanie v konaní 22. júna 2022. Z verejne dostupných zdrojov (internetová stránka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky) si ústavný súd overil, že potvrdzujúci rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7Co/83/2020 z 28. apríla 2022 nadobudol právoplatnosť 14. júna 2022. Skutočnosť, že okresnému súdu bolo objektívne znemožnené pokračovať vo veci viac ako dva roky, nemôže ústavný súd pri posudzovaní dĺžky napadnutého konania ignorovať.

14. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) je potrebné vziať do úvahy akékoľvek prerušenie konania a v zásade by sa od celkového skúmaného obdobia malo odpočítat obdobie, počas ktorého bolo konanie prerušené (pozri napríklad rozsudok Verčimák proti Slovensku č. 56978/21, § 9, 19. 10. 2023, rozsudok Urík proti Slovensku, č. 7408/05, § 25, 21. 12. 2010; Puškášová proti Slovensku, č. 5011/20, § 16, 20. 5. 2021; Bartók proti Slovensku, č. 2776/201, § 11, 30. 9. 2021; a Kľačanová proti Slovensku, č. 8116/19, § 32, 31. 3. 2022).

15. Aj po zohľadnení obdobia, počas ktorého bolo napadnuté konanie prerušené (dva roky a štyri mesiace), trvá od podania žaloby do rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti takmer desať rokov na súde prvej inštancie (spis sa v roku 2013 nachádzal dva mesiace na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia), pričom vo veci nebolo vydané ani neprávoplatné meritórne rozhodnutie súdu prvej inštancie. Posledné pojednávanie bolo po dvanástich rokoch od začatia konania opäť odročené s cieľom doplnenia dokazovania.

16. Vzhľadom na extrémnu dĺžku konania ústavný súd nepovažoval za významné podrobne skúmať konkrétne obdobia nečinnosti či efektívnosť jednotlivých úkonov okresného súdu, pretože ani právne či skutkovo sebanáročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takú dobu (I. ÚS 289/2010). V súlade s judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prieťahov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07). Ak teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy dosiahne takú intenzitu, že to zo strany príslušného všeobecného súdu signalizuje až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, možno urobiť záver o tom, že takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza aj k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 491/2021), ktoré ale uplatnené zo strany sťažovateľa nebolo.

17. Len na doplnenie ústavný súd uvádza, že zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, I. ÚS 356/2020). Uvedené sa vzťahuje najmä na opakované odročovanie pojednávaní (bod 3 tohto nálezu). Zároveň pripomína, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, neposudzuje subjektívnu zodpovednosť za prieťahy v danom spore, ale postup súdu, a teda nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou), alebo postupom konkrétneho sudcu (I. ÚS 693/2023).

18. Už podpredsedníčka okresného súdu v odpovedi na sťažnosť sťažovateľa na prieťahy v konaní z 13. septembra 2023 konštatovala čiastočnú opodstatnenosť jeho sťažnosti a uviedla, že napadnuté konanie patrí medzi osobitne sledované veci a bude v mesačných intervaloch monitorované, čo však zjavne nevedlo k urýchlenému odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

19. Extrémna dĺžka napadnutého konania v trvaní takmer desať rokov (po zohľadnení jeho prerušenia) na súde prvej inštancie vybočila z rámca požiadavky dosiahnutia právoplatného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote. Ústavným súdom posúdené okolnosti zjavne odôvodňujú, aby vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie okresnému súdu konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

20. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní, ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu ešte nebolo rozhodnuté meritórnym rozhodnutím, konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

21. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti navrhuje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocítovej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného

zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, ako aj na výšku priznávaného finančného zadosťučinenia v aktuálnych rozsudkoch proti Slovenskej republike (za roky 2023 a 2024).

22. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľovi ústavný súd prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania a fakt, že doteraz prebieha iba na jedinom stupni sústavy súdov. Ústavný súd považoval sťažovateľom navrhovanú sumu za primeranú a podľa čl. 127 ods. 3 ústavy mu priznal finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

23. Ústavný súd sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 856,75 eur (bod 4 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 343,25 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 13,73 eur, t. j. spolu 713,96 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), zvýšenú o 20 % DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2024

Miloš Maďar
predseda senátu